

Alene – i Nordens største villmark

– I all verden! Kommer det folk her nå? Jeg snakker halv-høyt til meg sjøl, der jeg ligger alene i teltet. Det er over ei uke siden jeg startet fra Sulithjelma, og nå er nylonboligen reist i Rapadalen i Sarek nasjonalpark. Bortsett fra en gjeng jeg møtte første dagen har jeg bare snakket kort med en annen enslig skiløper siden jeg dro. Nå ligger jeg altså og hører på lyden av føtter som bryter gjennom skaresnøen. Eller er det ski?

Tekst og foto: Randulf Valle

Det er langt på kveld, og termometeret er på vei under de tretti blå. Hva gjør han ute der så seint? For skams skyld må jeg vel stikke ut hodet og ønske fyren velkommen. Noe og varme seg på trenger han sikkert også. Best å få i gang primusen.

Forundringen er stor når jeg stikker hodet opp av soveposen. Lyden er borte! Samme hvor mye jeg har ørene på stilk er det ingen ting å høre. Rare greier, men da kan jeg i alle fall finne veien ned i soveposen igjen.

Kvelden er tindrende klar og kald. Selv om det er påsketid er jeg glad at jeg tok den varmeste soveposen min. Jeg drar stramma godt til, både over skuldrene og rundt hodet. Nede i posen har jeg på to lag med stillongs, og fleecegenser over ulltrøya. Likevel kjenner jeg kulda fra bakken slå svakt gjennom underlaget. Goretexlua har jeg beholdt på. Det er viktig å unngå varmetap fra hodet.

Brått er lyden der igjen. Fottrinn i snø. I all verden – dette var rart! Begynner jeg å bli smårrar bare etter ei ukes tid aleine? Nok en gang smyer jeg hodet opp av posen, og like brått er lyden borte. Sånt får en utrolig fart på tankene når en er mutters aleine, og tror du ikke at fottrinnene melder seg igjen med en gang jeg har krypi ned i posen og dratt til snøringa! Brått slår det meg at trinnene har akkurat samme takt som hjerteslagene mine, og i et glimt ser jeg hva som har lurert meg. Halspulsens presser goretexlua periodisk mot soveposen! Det gir en lyd som til forveksling er lik fottrinn i snø.

Alene

Det er utrolig hvor mye mer intens natur-

opplevelsen kan bli når en er alene i villmarka. En er mye mer på vakt, hører alle lydene, legger merke til den minste værforandring og når kulingen pisker på teltduken oppleves det langt sterkere enn når en er to. Noen vil kanskje kalle det ensomt, men jeg er ikke enig: Ensom er du når du er alene mens du egentlig ville hatt noen rundt deg. Ikke når du selv har valgt å tilbringe et par uker i eget selskap. Bonusene ved en tur på egenhånd er også mange. En finner roen, og får tid til å tenke tanker som ellers forblir utenkt. I tillegg får en turerfaring som tilsvarer mange døgn i følge med andre, når en må ta alle avgjørelser, og utføre alle oppgaver sjøl.

I påsken er ikke akkurat ensomhet det som kjennetegner mesteparten av den norske fjellheimen. I Jothunheimen, Rondane og på Hardangervidda tegner det seg bånd av folk langs bjørkekvistene som viser veien fra hytte til hytte. I Sarek er det verken betjente hytter eller merkede ruter, og med sin utilgjengelige beliggenhet er den lite besøkt vinterstid. I sommerhalvåret er Sarek først og fremst kjent for sine kjempeelger og en tallrik bjørnestamme. Nå er bamse i hiet, og hovedtyngden av elgstammen har enda ikke startet vandringsen opp Rapasålet. Et par slengere får jeg likevel se på turen. Blant annet ei elgku med kalv som har forvillet seg helt opp på fjellviddene i Padjelanta. Der krysser jeg også sporene fra både jerv og fjellrev. Reinsflokkene kommer jeg også over fra tid til annen. Spesielt i forblåste områder med lite snø, hvor det er lett å finne reinlav.

Ferdselen i Sarek om vinteren er stort sett begrenset til dalbunnene. I de mange bratte fjellsidene samler snøen seg, og rasfaren blir fort stor. I de trangeste dalene er heller ikke dalbunnen trygg. Fjellsidene går gjerne flere hundre meter opp på hver side, og rasene fortsetter tvers over dalen om de først kommer. Det har blitt observert ras med så stor kraft at de har gått gjennom isen på vannene i dalbunnen.

Første påskedag

Det er vindstille, og jeg våkner av sola som steiker på teltet. Det blåste opp ganske kraftig mens jeg var på vei gjennom Sarvesvage i går. Med kulingen i ryggen bar det fort inn i

Padjelanta igjen. Det tok sin tid å få opp teltet i vinden, men en etter en kom stengene på plass og den blafrende duken kunne strammes opp. Noen store snøblokker på stormmattene gjorde susen, og natta forløp rolig. Nå har det altså stilnet, og i det jeg passerer den åpne bua ved Alkajavre er det reine velstanden. Jeg kan ta av jakka i varmen, men har likevel flott skiføre. Litt lengre nord, oppe i hellinga mot Alkavare ligger et kapell. Det ble bygd på 1700 tallet, men bortsett fra grunnmuren var kapellet helt forfalt, og restene stort sett brukt som brennved, da det

ble restaurert en gang på 60-tallet. Det er tydelig at steinveggene ikke er helt tette, for golv og benker inne er så godt som begravd.

Jeg blir unektelig ganske høytidsstemt der jeg nyter en påskelunsj i solveggen på kapellet. De slake viddene i Padjelanta i vest står i skarp kontrast til de skarpe toppene i Sarek bak meg. Fortsatt har jeg noen dager igjen i Skandinavias største sammenhengende villmark, og det skulle ikke undre meg om jeg får ha fjellet for meg sjøl resten turen også – midt i påskeferien.

Sarek er preget av høye fjell og dype daler. Rasfaren kan til tider være stor, og det kan være lurt å holde seg unna de trangeste dalene.

Naturen oppleves sterkere når en er alene på tur.

Nordens største villmark - FAKTA

Vernet av FN:

I det nordlige Sverige ligger et enormt villmarksområde. Nasjonalparkene Sarek, Padjelanta, Stora Sjøfallet og Muddus utgjør til sammen 9400 kvadratkilometer. Nasjonalparkene dekker også et stort utvalg av landskapstyper. I 1996 utnevnte FN disse seks nasjonalparkene og tilknyttede naturreservater til en del av verdensarven – en såkalt World Heritage Site.

Sarek nasjonalpark:

Sarek ble vernet allerede i 1909, og vernebestemmelsene for nasjonalparken er svært strenge. All flora og fauna er fredet, men det er lov å samle ved til kaffebålet. Jakt eller andre forstyrrelser av dyrelivet er forbudt, og det er ikke lov å ha med hund inn i området. Det er heller ikke lov å fiske innenfor parkens grenser eller ferdes med båt eller kano på vassdragene. Ingen av hyttene i parken er åpne for offentlig bruk, og det merkes ingen ruter innenfor parkens grenser.

Det er heller ikke tilrettelagt for ferdsel til fots sommerstid. Kommer du til en elv må du pent finne en vei over. Vær oppmerksom på at det regner mye i Sarek. Så om du klarer å krysse et vassdrag på vei inn er ikke det det samme som at det går fint på tilbaketuren.

Padjelanta nasjonalpark:

Padjelanta nasjonalpark ble opprettet i 1962, men er ikke underlagt like strenge vernebestemmelser som Sarek. Her finner du både hytter og merkede stier. Landskapet er også radikalt forskjellig fra de mektige fjellene i Sarek. Her er det store sjøer og bølgende høyfjellssletter som dominerer landskapet. Padjelanta er også et av de sikreste leveområdene for fjellrev i Norden.

Kapellet ved Alkavare på grensa mellom Padjelanta og Sarek ble bygd på 1700 tallet. Slik framstår det i restaurert stand.

Hvordan kommer en dit?

Kvikkjokk er et naturlig utgangspunkt for turer i Sarek. Du kan da følge Kungsleden nordover før du bøyer av inn i parken. Sommerstid kan du også få båtskysst fra Aktse over Laitaure helt inn til nasjonalparkgrensa. Du kan også gjøre som artik-

kelforfatteren og gå inn fra Sulis på norsk side. Dette utgangspunktet er lettere tilgjengelig med kollektivtransport; tog til Fauske og buss derifra til Sulis. Skal du til Sarek må du da først legge veien gjennom Sultjelmamassivet og Padjelanta.

Kartografi: Kåre Holst

